

Milliódolláros szemét

Andy Mulligan: *Trash*

DEBRECENI BOGLÁRKA

A londoni származású Andy Mulligan sokáig színházigazgatóként dolgozott, valamivel több, mint tíz évvel ezelőtt kezdett el angolt és drámapedagógiát tanítani nehéz sorsú gyermekeknek. Járt Indiában, Vietnámban, Brazíliában és a Fülöp-szigeteken, jelenleg Manilában él. Legutóbb megjelent könyvének témáját ez utóbbi helyszínen merítette, amikor társaival meglátogattak egy szeméttelpepet. Az egész nap hulladékot válogató emberek láttán rádöbbsent, hogy az ott élőknek esélyük sincs arra, hogy jobb, vagy más életet éljenek. Rengetegen tengődnek ilyen körülmények között a világ nagyvárosaiban, annyian, hogy egy ideje már missziós iskolákat létesítenek ezeken a helyeken, ám hiába, a fiatalok általában hamar megszakítják tanulmányaikat, hogy előteremtsék családjuk számára az életben maradáshoz szükséges feltételeket. A látogatás után Mulligan azon kezdett el gondolkodni, hogy lehet-e olyan dolgot találni a szemétben, ami megváltoztathatja a „megváltozhatatlant”.

A *Trash* fiktív helyszínen játszódik, Behalában. Főszereplői, Raphael, Gardo és Jun-Jun, a Patkány, egy harmadik világbeli nagyváros hulladéklerakóján küszködnek, és egy napon ráakadnak valamire, ami elindítja a változást. A rejtélyes kis bőrtáskában egy pénztárca, benne 1100 pesó, egy kulcs és egy térkép lapul. A fiúk megérik, hogy nagy fogás lenne, ha megtalálnák a kulcshoz passzoló zárat, amiben megerősíti őket, hogy még aznap este megjelenik a szeméttvárosban a rendőrség és a nyomozó komoly összeget ígér annak, akinek sikerül a táskát előkerítenie. Innentől kezdve veszélyessé válik eltitkolni, milyen zsákmányra tettek szert, mégis,

hiába félnek a hatalom embereitől, egyre jobban megerősödik bennük az elhatározás, hogy megfejtsek a talányt. Kincskeresés közben egy számukra ismeretlen közegben kell boldogulniuk, olyan helyekre jutnak el, ahová korábban sohasem, a központi pályaudvarra, a Colva büntetés-végrehajtási intézetbe, az alelnök rezidenciájára, a Navarra temetőbe. Raphael még a rendőrök „vendégszeretét” is „élvezheti”. A három jó barát olyan tudásra tesz szert, amilyenre az iskolákban nem lehet, ami örökre megváltoztatja a szemléletüket. Megtanulják, milyen következményekkel jár, ha valaki szembeszáll a rendszerrel és felismerik, minek köszönhető, hogy a társadalom tagjai közül sokan nyomorúságos körülmények között vegetálnak.

Az olvasók, míg a szerző által ifjúsági thrillerként meghatározott mű élvezetében elmerülnek, hiteles képet kapnak a bádogházak lakóiról, a szemétszedők veszélyes munkájáról, egy korrupst ország korrupst intézményrendszeréről, a börtönben sínylődők kilátástalan helyzetéről, a pályaudvarokon meghúzódó árvák és koldusok reménytelen sorsáról, a vallatósobák kegyetlenségéről, a gazdagok fényűző életmódjáról. Felsejlik előttük az is, hogy a missziós iskoláknak milyen nehézségekkel kell megküzdeniük, az önkéntes munkát vállaló érzékeny, segítőkész tanárok hogyan válhatnak a körülmények áldozataivá.

Andy Mulligan kiváló témát talált. Elbeszélési technikája kifejezetten érdekes, a múltba vetíti az eseményeket és azzal, hogy fejezetenként más-más személyek emlékeznek vissza a történetekre, rendkívül izgalmassá teszi a nyomozást. A mesélésben részt vesz Raphael, Gardo, Patkány, valamint nevelőik, Julliard atya, az iskolaigazgató és Olivia Weston tanárnő, egy szobalány, egy öreg politikai fogoly és egy sírkőfaragó. Mindannyian különböző részleteit tárják fel az ügynek, mást érzékelnek, mást tudnak az esetről, az események menetének alakulásáról. Emellett a szerző újságcikkeket (álhíreket) is közöl. Mindent egybevetve az olvasók is részeseivé válnak a nyomozásnak, mozaikkockaként rakhatják össze a történetet. Több külföldi és magyar blogger megfogalmazta kritikaként, hogy az elbeszélői hangok nem különülnek el igazán egymástól, a leírások túlságosan egyszerűek, nem segítenek a karakterizálásban, nem gazdagítják a mű előadásmódját. Mulligan szövege valóban egyszerű, ez talán annak köszönhető, hogy gyermekeknek és fiatal felnőtteknek (egyaránt) ajánlja a kötetet. Nehéz megteremteni azt a nyelvi közeget, ami érthetővé, élvezhetővé tesz egy történetet minden korosztály számára, és felmerül a kérdés: érdemes-e ilyesmit olvasatni gyermekekkel. A sztori vélhetőleg jobban leköti a kamaszok figyelmét, akik valószínűleg képesek lennének követni az elbeszélői stílus változásait. Ennek ellenére a könyv teljes mértékben élvezhető, témáját tekintve pedig egyedülállónak mondható, olyan élethelyzetekkel, sorsokkal ismerteti meg a „nyugati társadalmak” fiataljait, melyekkel feltételezhetőleg még soha nem találkoztak közvetlen

közről. Nem véletlen, hogy a *Billy Elliot*, *Az órák* (*The Hours*), *A felolvasó* (*The Reader*), valamint a *Rém hangosan és irtó közel* (*Extremely Loud & Incredibly Close*) rendezője Stephen Daldry filmet készített belőle, melyet 2014-ben mutattak be, és a *scriptet* a *Bridget Jones-* és a *Mr. Bean*-filmek forgatókönyvírója, Richard Curtis írta.

(Ford. Cseicsner Otilia, Athenaeum, Bp., 2012)

